

АРХЕОЛОГІЯ БАТУРИНА ЩЕ ДАЛЕКА ДО ВИЧЕРПАННЯ

Д-р Володимир Мезенцев
(Спеціально для „Свободи“)

У серпні минулого року українські та канадські археологи й історики провели щорічні розкопи у місті Батурині на Чернігівщині. Цей проект та публікацію його результатів спонзорували Програма дослідження східної України ім. Ковальських при Канадському інституті українських студій (КІУС), Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці, Понтифікальний інститут середньовічних студій (ПІСС) Торонтського університету та Дослідний інститут „Україніка“ у Торонто. Батуринський проект очолює видатний дослідник Гетьманщини, попередній директор КІУС, професор Зенон Когут. Чернігівська обласна державна адміністрація надала субсидію на розкопи у Батурині.

Найщедрішими благодійниками історико-археологічного вивчення цього міста є св. п. поетеса Володимира Василичин та її чоловік, мистець Роман Василичин з Філадельфії. У 2013-2014 року дослідження Батурина підтримали дотаціями Фонд катедр українознавства при Гарвардському університеті (директор д-р Роман Процик), Український історико-просвітний центр при Українській православній церкві в США у Бавнд-Бруці, Нью-Джерзі (директорка Наталя Гончаренко), Крайова управа Ліги українців Канади (голова Орест Стеців), Крайова управа Ліги українців Канади (голова Адріана Буйняк-Вілсон), Ліга українців Канади (Відділ Торонто, голова Галина Винник), Союз українців Канади (Відділ ім.

Відбудовані укріплення цитаделі фортеці Батурина з церквою св. Воскресіння та первинними гетьманськими резиденцією і скарбницею XVII ст. Фото з повітря Сергія Чиніна. Батуринський Національний заповідник.

св. княгині Ольги, голова Віра Мельник), Фондація Кредитової спілки „Будучність” (екзекутивна директорка Г. Винник та менеджерка Христина Бідяк), Фондація „Прометей” (голова Марія Шкамбара), Фондація ім. Олега Ольжича в Канаді (голова Марія Підкович), Українська кредитова спілка (головний

управитель Тарас Підземецький), ресторан „Золотий Лев” (власниця Анна Кісіль) та аптека „St. Barbara’s Pharmacy Ltd.” (власники Омелян і Зеня Хабурські) у Торонто.

У розкопах Батурина 2013 року брало участь близько 70 студентів і науковців з університетів та музеїв Чернігова, Глухова, Сум і Наці-

онального університету „Києво-Могилянська академія”. Керівниками Батуринської експедиції є археологи Юрій Ситий та д-р Вячеслав Скороход (Чернігівський університет), а її канадським співкерівником і координатором цього проєк-

(Продовження на стор. 16)

АРХЕОЛОГІЯ БАТУРИНА...

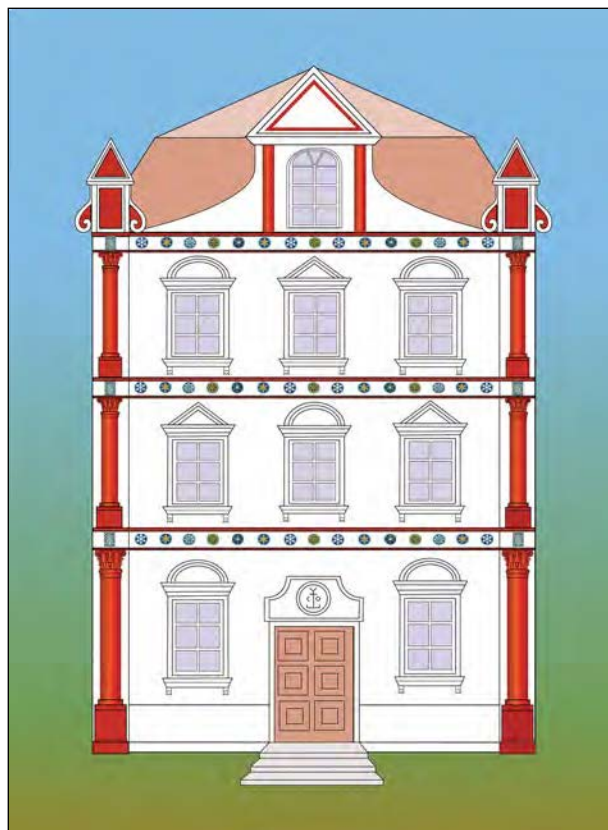
(Продовження зі стор. 11)

ту – д-р Володимир Мезенцев (КІУС). Відомий історик княжої Русі проф. Мартін Дімік (ПІСС) бере участь у дослідженнях Батурина та оприлюдненні матеріалів його розкопів в Канаді та Україні.

Як добре відомо, у 1669-1708 роках це місто було столицею козацької держави і найбільше розквітло за гетьмана Івана Мазепи (1687-1709). Розбудову Батурина було зупинено під час придрушення царем Петром I повстання І. Мазепи проти тиранічної влади Москви над центральною Україною. 1708 року російське військо оволоділо повсталою гетьманською столицею, пограбувало й спалило її дотла та знищило там 11-14 тис. козаків і безбройних міщан. Пів століття місто лежало в руїнах та пустці – аж до його відбудови гетьманом Кирилом Розумовським (1750-1764).

Торішні розкопки в основному проводились на передмісті Батурина, Гончарівці. Перед 1700 роком І. Мазепа спорудив там амбітний триповерховий мурований палац, який зруйнували московські вояки у 1708 році. Цю головну Мазепину резиденцію з поля захищали вали і рови, а з боку високого берега річки Сейм – частокіл. Залишки дерев'яної огорожі виявили там останні археологічні дослідження.

Остеження знайдених цеглин від мурування півколон, уламків вапняних коринтських капітелей та фігурних керамічних баз палацу показало, що його ордерні елементи первинно були вкриті червоно-рудю фарбою. Решту фасадів потинь-

Головний фасад палацу Івана Мазепи на передмісті Гончарівці у Батурині з півколонами червоного коліру перед 1700 роком. Гіпотетична реконструкція Володимира Мезенцева, комп'ютерна графіка Сергія Дмитрієнка, 2013 р.

кували й побілили. Вірогідно, таку комбінацію кольорів запозичили з орнаментативної ренесансної і барокової архітектури Центральної Європи. У Польщі, Чехії та найбільше у Німеччині відомі палаци, вілли, замки, ратуші, університети, монастирі й житлові міські будинки Нового часу, де побілені фасади членують соковиті червоні вертикальні та горизонтальні пластичні деталі і прикраси, переважно пілястри й колони. До 1708 року червоні ордерні елементи і весь екстер'єр палацу І. Мазепи забілили вапном, як було притаманно спорудам Гетьманщини.

Підлоги у його резиденції вимостили ошатними керамічними плитками різних геометричних форм, вкритими зеленою й блакитною поливою, та теракотовими. Автор і співробітник Батуринської експедиції художник Сергій Дмитрієнко (Чернігів) детально дослідив численні фрагменти таких плиток, знайдені в ході розкопок цієї будівлі. Вони підготували гіпотетичні комп'ютерні реконструкції дев'яти цілих плиток різних форм і декору та стільки ж варіантів композицій мощіння підлоги в парадних приймальних, покоєвих і службових приміщеннях палацу. Відповідно, він мав не менше дев'яти кімнат, заль, сіней, комор, коридорів тощо.

В ряді церков і монастирських споруд Києва, Чернігова, Глухова, Батурина та інших міст козацької держави виявлено мощіння підлоги керамічними глянзованими плитками відмінних форматів, наборів і орнаментативних. У замку князів Острожських в місті Острозі Рівненської області XVI-XVIII ст. використали таку саму комбінацію з видовжених шестикутних та квадратних полив'яних плиток підлоги, як у палаці Гончарівки. Відтворений там шаховий дизайн підлоги зустрічаємо в багатьох палатах, базиліках і монастирях України, Польщі, Італії та інших західних країн. Його бачимо на зображеннях інтер'єрів світських і культових будівель в українських барокових гравюрах та іконах. Шаховий орнамент підлоги XVI-XVII ст. зберігся у Вавельському замку польських королів у Кракові. Однак, серед відомих споруд ранньомодерної України головна резиденція І. Мазепи у Батурині виділяється найбільшою кількістю, різноманітністю та своєрідністю виявлених там орнаментальних типів глянзованих монохромних і теракотових плиток підлоги. Це говорить про її порівняно великі розміри, багатоповерховість, багатокімнатність та незвичайну пишність оформлення.

Наша експедиція продовжили розкопки залишків великої службової споруди (понад 15 x 5.5 м) початку XVIII ст. гетьманського двору на Гончарівці. Вона мала дерев'яну каркасно-стовпову, мастосовувалась у міських і сільських житлах середньовічної та ранньомодерної Європи від Британії до західної частини України. Більшість будинків Львова XVII-XVIII ст. були фахверко-

вими. У Північній Америці приватні хати такої конструкції називають „Tudor style timber-framed houses“. Фахверкова споруда пасувала б до центральноєвропейського барокового стилю Мазепино палацу.

Знайдені в ході розкопів 2011-2013 років численні артефакти дозволяють припускати, що у такому неординарному просторі приміщенні збирались козацькі старшини (офіцери), ад'ютанти, покоєві, писарі чи канцеляристи, які працювали у гетьманських покоях та державних установах при палаці І. Мазепи. Минулого літа серед решток службової споруди знайшли 14 срібних польських і російських монет, срібні підвіску з рельєфним рослинним візерунком, круглу прикрасу одягу з гірським кришталем, кульчик зі срібного дроту з скляною намистиною, чотири уламки срібних декоративних пластинок, три бронзові пряжки та чотири фігурні накладки з рельєфними орнаментами, насічкою й інкрустаціями від наборів оздоб дорожніх старшинських шкіряних поясів, чотири залізні пряжки від козацьких ременів, мідяне кільце-обручку, 10 свинцевих мушкетних куль, бронзовий гвинт і кремій від замка рушниці, осколок чавунного ядра чи гранати та залізне вістря стріли місцевого виробництва, численні фрагменти керамічних полив'яних поліхромних і теракотових пічних кахлів, виготовлених, напевно, запрошеними досконалими київськими майстрами, та імпортованого німецького глянзованого столового посуду XVII-XVIII ст.

На Мазепиному подвір'ї знайдено кілька вістер стріл. Це показує, що гетьманське військо, як і все українське козацтво, консервативно продовжувало користуватись луком і стрілами до XVIII ст., хоч віддавало перевагу мушкетам та пістолям. Ю. Ситий вважає, що старшини-офіцери мали бути вправними у різних видах козацького озброєння, в тому числі й дещо застарілих, і навчати козаків володіти ними. Два оздоблені пояси заможніх старшин Мазепино часу були реконструйовані автором і С. Дмитрієнком комп'ютерним методом.

У 2013 році серед залишків службової будівлі знайшли видовжену бронзову пластинку з гравірованим лінійним та геометричним візерунком, яка, ймовірно, є краєм спинки оправи книги. Писемні джерела повідомляють, що у резиденції І. Мазепи в Батурині розміщувалась його бібліотека, зібрання книжок якої не мало рівних у тогочасній Україні.

На схід від цвинтаря зруйнованого Троїцького собору в колишній фортеці археологи розкопали рештки великого зерносховища XVII-початку XVIII ст. Там відкрили 13 ям, пристосованих для зберігання збіжжя, що були перекриті дерев'яним навісом, та залишки дерев'яної споруди для сушіння снопів і переробки зернових.

У 2003-2004 роках поблизу цитаделі Батурина наша експедиція розкопала субструкції подібного комплексу з 10 зерновими ямами, площею понад 100 квадратних метрів, який, очевидно, належав гетьманові. Ці великі хлібні запаси пограбувало й спалило царське військо у 1708 році. Їх міг приготувати І. Мазепа, коли таємно створив у своїй столиці військову базу для повстання і підтримки виснаженої союзної шведської армії.

Археологічні дослідження садиб міщан Батурина, як правило, виявляють на кожній по кілька ям для зберігання збіжжя. На думку Ю. Ситого, численність відкритих археологами сховищ зерна свідчить про важливу роль хліборобства у господар-

(Закінчення на стор. 17)

Знайдена у Батурині фрагментована керамічна розмальована іграшка-свищик у вигляді стилізованої тварини XVII-XVIII ст. Музей археології Батурина.

Пресфонд „Свободи“ за травень 2014 року

№	NAME	LOCATION
75	SOCHAN, NEONILA	MORRISTOWN, NJ
40	WRONSKYJ, WOLODYMYR	GREENLAWN, NY
25	MOSTOWYCZ, OKSANA	PONTE VEDRA BCH, FL
	SIERANT, ANNA	ASTORIA, NY
20	BEJGER, BOHDAN	BUFFALO, NY
	CZMOLA, OLHA	DEPEW, NY
	HANYPSIAK, MARIA	BUFFALO, NY
	HOLUB, MARIA	STUART, FL
	IWANYCZKO, ELIANA	NORTH PORT, FL
	PAK, IHOR	HUNTINGDON VY, PA
	PARABANIUK, JULIE	WASHINGTON, DC
	POPOVYCH, OREST	HOWELL, NJ
15	HAYDA, IHOR	EASTON, CT
10	BORTNOWSKYJ, MICHAEL	LOS ANGELES, CA
	FESSAK, BORYS & EUGENIA	BROOKLYN, NY
	HIRNA, OLENA	CHICAGO, IL
	LOJIK, WALTER	SALT LAKE CITY, UT
	MELNYCZUK, EDWARD	MEDFORD, MA
	WELYCZKO, GREGORY	MADISON, WI
5	BACHYNSKY, HELEN	SMITHFIELD, VA
	LYLAK, MYKOLA & MARIA	ROCHESTER, NY
	WYNNYCKY, PATRICIA	BETHLEHEM, PA
	YOPYK, EUGENIA	BUFFALO, NY
\$420	TOTAL FOR MAY 2014	

ALMANAC PRESS FUND

100	CLEBOWICZ, WALTER	KENSINGTON, CT
85	BOCHNO, MICHAEL	TORONTO, ON
	ROMANIUK, ANATOLE	OTTAWA, ON
50	MARTYN, YURI	IRVINE, CA
35	GUDIMA, OLGA	PARKER, CO
	HALCHUK, JAROSLAW	ST CATHARINES, ON
	KOWALYSKO, MICHAEL	GAITHERSBURG, MD
25	KOLISZYNSKYJ, LUDMYLA	CHICAGO, IL
20	KOLCIO, MAGDA	HIGGANUM, CT
15	KARPENKO, ANDRIJ	DES PLAINES, IL
	KRYWORUCHKO, ANATOLE	SASKATOON, SK
	POLISHCHUK, SERGE & TETYANA	JERSEY CITY, NJ
	RUDNYK-MACKENZIE, ROMANA	LOS ANGELES, CA
10	BARAN, JOHN & LUBA	ROCHESTER, NY
	DOMARECKYJ, NATALIA & MYRON	KENDALL PARK, NJ
	FEDUN, ORESTA	CLIFTON, NJ
	RAKOWSKY, ALEXANDRA & GEORGE	RIVERHEAD, NY
	SAMBIR, VIRA	POMPANO BEACH, FL
	SAWCHUK, IWAN	PHILADELPHIA, PA
	TKACZUK, BOHDAN & ORESTA	CHICAGO, IL
5	CZAJKOWSKY, LUBOMYRA	VENICE, FL
	DOLINSKY, LARISSA	WESTFIELD, NJ
	HAWRYLUK, OLGA	STUYVESANT, NY
	KIS, MYKOLA & STEFANIA	SAN BRUNO, CA
	PAWLIW	MONTREAL, QC
	PETRUSENKO, MYKOLA	UNION, NJ
	TOWSTOPIAT, MARIA	GILROY, CA
\$635	TOTAL FOR MAY 2014	

Щиро дякуємо всім жертводавцям за підтримку пресфонду „Свободи“!

Археологія Батурина...

(Закінчення зі стор. 16)

стві гетьманської столиці та добробут її населення до нападу 1708 року.

Поруч з хлібним складом, розкопаним минулого року, правдоподібно, водночас існувала оселя заможного міщанина. З неї походять знайдені тоді фрагменти пічних кахлів, керамічного і скляного посуду, двоє цілих керамічних чубуків козацьких люльок, кістяний орнаментований мундштук, виточений на токарному верстаті, уламки залізних побутових та ремісничих знарядь XVII-XVIII ст.

На двох фрагментованих теракотових кахлях Мазепиноного періоду є однаковий рельєф вершника, виконаний у народній лубочній манері до 1708 року. Кахлі відтиснули в одній різьбленій дерев'яній матриці. На обох фрагментах збереглась лише нижня половина чоловіка, вбраного у короткий підперезаний каптан, вузькі штани та чоботи до колін. Його обидві ноги прирулені до боку осідланого коня (так умовно передано поставу вершника на деяких народніх кахлях XVII ст.). Подібні рельєфи козаків, мисливців, західніх лицарів та уланів зі списками верхи на конях зустрічаються на пічних кахлях у Батурині, Чернігові, Суботові, Києві, Черкасах, Умані та інших містах центральної України XVI-XVIII ст. Прототипами для цього сюжету вважаються мотиви кіноного лицаря з шаблею, що є на гербі Великого князівства Литовського, та св. Георгія на коні, який вражає списом змія. Їх зображення були поширені на геральдичних емблемах, прапорах, монетах, ілюстраціях стародруків та іконах козацького часу і самотужку перетлумачені народними майстрами.

Також типовою була керамічна іграшка-свищик у вигляді стилізованої тварини, яку знайшли у Батурині. Вона розмальована смугами брунатної і жовтої охристої фарби. Такий зразок народного мистецтва має багато аналогій серед керамічних полив'яних, розписаних і теракотових зооморфних фігурок середньовічної й модерної України. Ста-

родавня традиція їх виготовлення на ринок продовжувалась до XX ст. У Києві знайшли кілька схожих теракотових і розмальованих смугами іграшок-свищиків у формі стилізованих коника, інших свійських тварин та птахів XIV-XVIII ст.

В ході обстеження траншеї водогону на території фортеці археологи відкрили рештки 17 рядових дерев'яних жител і господарських споруд XVII- початку XVIII ст., що спалили московські нападники у 1708 році. В порожній зерновій ямі виявили кістяк підлітка, котрий явно загинув там під час погрому Батурина. У котловані згорілої хати (споруда ч. 3) знайшли кістки ніг забитого мешканця.

Там також знайшли відламану голівку теракотової жіночої статуетки, мабуть, ляльки. Її могли розбити при руйнації того житла. Можна гадати, що цю фігурку виліпив місцевий мистець у наївно-реалістичній манері під впливом скульптури Відродження і бароко Заходу. Вона є рідкісним і цінним твором керамічної тримірної антропоморфної скульптури, зокрема мистецтва народньої іграшки України рубежу XVII-XVIII ст.

Глиняні жіночі статуетки XIV-XVIII ст. знайдені у Києві, Вишгороді, Білій Церкві та Білорусі. Серед 20 фрагментів київських керамічних ляльок того часу найближчими аналогіями батуринському зразку є серія відламанних голівок XVII-XVIII ст. Вони мають ретельно модельований рельєф обличчя та іноді розписані різнобарвними фарбами. Дослідники також певні, що на техніку виконання і художній образ цих ляльок Києва значно вплинуло реалістичне й гуманістичне мистецтво Італії, Німеччини, Польщі та Чехії у стилі Ренесансу і бароко. Такі твори дрібної пластики свідчать про тісні культурні зв'язки ранньомодерної України з названими країнами.

У 2006-2009 роках наша експедиція розкопала близько 300 могил XVII-XVIII ст. на цвинтарі Троїцького собору. Ю. Ситий виявив жертви різанини 1708 року у четвертому горизонті поховань цього кладо-

вища. Минулого літа археологи ексгумували там вісім поховань XVII-XVIII ст. Останки чоловіка з пробитим черепом (поховання ч. 4) можна віднести до загиблих від московської навали.

Розкопки у Батурині 2013 року здобули важливі дані про декор головної резиденції І. Мазепи та маловідому керамічну народну скульптуру гетьманської столиці. Знайдено нові археологічні свідчення про її нищівне розорення. Моє відео-інтерв'ю для української медіа про підсумки торішніх розкопок у Батурині оприлюднено в інтернеті: https://www.youtube.com/watch?v=odhNdkIb2wY&feature=c4-overview&list=UU_5I-7Yh-EmnU1rrRtkWO8w.

Незважаючи на напружену ситуацію в Україні, протягом серпня археологи й студенти-історики Чернігівського і Глухівського університетів продовжать розкопки у Батурині. Однак, обтяжена воєнними витратами держава не може зараз фінансувати наш науковий проєкт, а ціни на харчі, бензин та транспорт в Україні надзвичайно зросли.

Археологи звертаються до українських організацій, фондаций, компаній, громад і добровольців у Сполучених Штатах та Канаді з проханням надалі підтримувати розкопки Мазепиної столиці й публікацію їхніх результатів. Будь ласка, надішліть Ваші чеки з пожертвами за адресою: Prof. Martin Dimnik, Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 59 Queen's Park Crescent E., Toronto, ON, Canada, M5S 2C4. Просимо виписати чеки на: Pontifical Institute of Mediaeval Studies (memo: Baturyn Project). Цей інститут надішле американським і канадським громадянам відповідні офіцій-

Уламок теракотової жіночої статуетки чи ляльки кінця XVII- початку XVIII ст., знайдений у Батурині. Музей археології Батурина.

ні посвідки для звільнення внесків від оподаткування. Жертводавцям буде висловлено подяку в публікаціях та публічних лекціях, пов'язаних з проєктом.

Додаткову інформацію про дослідження Батурина можна отримати від автора статті за телефоном 416-766-1408 чи e-mail: v.mezentsev@utoronto.ca. Щиро дякуємо українцям Америки та Канади за щедру підтримку історико-археологічного вивчення Мазепиної столиці у попередні роки. Віримо, що з Вашою допомогою цей проєкт буде збережено за теперішньої кризи в Україні. Наш науковий Майдан теж перемаже!

New Book Features Founders of Modern Ukrainian National Idea

The collection *Fashioning Modern Ukraine: Selected Writings of Mykola Kostomarov, Volodymyr Antonovych, and Mykhailo Drahomanov* presents for the first time in English a number of seminal texts by three major nineteenth-century scholars and leaders of the national movement in Ukraine. In their day Kostomarov, Antonovych, and Drahomanov were leading Ukrainian historians, political theorists, and intellectuals, but their ideas continued to be significant even later, in the early twentieth century, when the Ukrainian national movement relied heavily on their writings for inspiration and direction.

Available from CIUS Press for \$34.95 (paper) and \$69.95 (cloth)

Shedding Light on an Unknown Shevchenko

Published in commemoration of the 200th anniversary of the birth of the Ukrainian national poet, Taras Shevchenko, *Моя Шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання* is a unique portrayal of Shevchenko and his oeuvre from the individual perspective of one of Ukraine's leading literary scholars, Leonid Ushkalov. This publication contains more than 300 brief essays dealing with Shevchenko's poems, paintings, ideas, and various aspects of his daily life. It sheds light on many unknown and insufficiently studied aspects of Shevchenko's life and works and is presented in a lively and very readable form.

Available from CIUS Press for \$74.95

Канадський інститут українських студій
вітає читачів *Українських вістей* зі святом незалежності України!

Canadian Institute of Ukrainian Studies
430 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, Canada T6G 2H8
Tel: (780) 492-2972; Fax: (780) 492-4967; cius@ualberta.ca

www.cius.ca

MAIN OFFICE
215 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10003
Tel.: (212) 533-2980 • Fax: (212) 995-5204 • Toll Free: (866) 859-5848
Mailing Address: P.O. BOX 160 COOPER STATION, NEW YORK, N.Y. 10276

The following members should contact Ukrainian National Federal Credit Union by October 15, 2014 to claim their account and avoid having their funds escheated to the State Office of Unclaimed Funds.

Aronov, Boris	Golosova, Liudmila	Lysychko, Ivan	Solod, Natalia
Aronov, David	Gulin, Rev. Mykola	Lysychko, Lyudmyla	Solodzhuk, Halyna
Babych, Mykhaylo	Gumeniak, Petro	Maksimchyk, Vitali	Stadnytskyy, Andriy
Belikov, Gennadi	Hatki, Andrew	Marynets, Halyna	Stoian, Valentyna
Berezhnyuk, Nataliya	Hebert, Kateryna	Maychenko, Galyna	Stoyan, Inna
Berezyuk, Viktor	Hrabovskiy, Ludmyla	Mazur, Elena	Sulewski, Jan
Bikhman, Taisiya	Hudumak, Nataliya	Meletskaya, Natalya	Syzonenko, Peter G.
Bogutskiy, Yuriy	Hulyo, Tetyana	Melnitschenko, Ljubow	Szpadzik, Stanislaw
Bohdanowycz, Anatole	Ilchuk, Lyubomyr	Miszczak, Jaroslaw	Tchourikov, Vladimir
Borodachev, Evguene	Illyash, Zhanna	Miziol, Constante	Teslenko, Yevgeniy
Borr, Elinora V.	Jakhaia, Maia	Mohuchy, Sophia	Titova, Liudmila
Boychenyuk, Galyna	Kaczmarek, Ryszard	Momtselidze, Malkhaz	Tsyndra, Oxana
Boyko, Galyna	Kanyuk, Viktor	Mozil, Ivan	Vanzhura, Mariya
Bulashvili, Marina	Kaspruk, Lyuboy	Mudryk, Uliana	Vartsaba, Oleksandra
Buleza, Oksana	Khakhishvili, George	Onishchenko, Aleksander	Varvayk, Ruslan
Bunsco, Sara R.	Khetsuriani, Shio	Ostrovskiy, Yuriy	Vengrovych, Igor
Bunsco, Taylor	Klocek, Jadwiga	Patrylo, Ruslana	Volyn, Myroslav
Bushnyak, Anatoliy	Kobal, Mariya	Pekarchuk, Nataliia	Wernyj, Roman P.
Chlipalski, Jolanta	Kogut, Khrystyna	Pekarchuk, Vitalii	Wojtowicz, Darek
Cigash, Helen	Kokhan, Marta	Pits, Vasyly	Yefimova, Larysa
Ciupinski, Czeslaw	Kolodij, Michael J.	Piven, Leonid	Zarovniy, Sergei
Cousins, Nicole	Konikowski, George	Pravkewitz, Dov	Zatoulowski, Alla M.
Czapla, Tadeusz	Konyk, Erik L.	Puzyna, Viktor	Zhupanyn, Ivan
Czwil, Natalie	Kordys, Jacek	Pyszczyuka, Anna	Zinger, Alexander
Czwil, William	Korol, Helen	Rastislav, Jurscak	
Daniel, Artur J.	Kostyrka, Jeanette	Rossi, Ruslana	
Demina, Alla	Kozak, Irene	Rud, Andriy	
Dorozhinskiy, Yuriy	Krisa, Anna	Savchukewych, Odarka	
Drozdowska, Anna E.	Krumszyn, Sophia	Sernyak, Oksana	
Duchenko, Oleksandr	Kucma, Hanna	Shcherbak, Tetyana	
Duplak, Roma	Kushnir, Sophia V.	Shkvarko, Igor	
Farfan, Luis	Lendyel, Anna	Shpota, Artem	
Floroff, Vladimir	Leshchak, Roman	Sidorov, Valeriy	
Frid, Boris	Leshko, Tatyana	Skrypnyk, Roman	
Gallyamova, Karina	Lomaha, Mykhaylo	Snikavchuk, Zoryana	

BRANCH OFFICES

35 MAIN ST., SO. BOUND BROOK, N.J. 08880 • Tel.: (732) 469-9085 • Fax: (732) 469-9165
Mailing Address: P.O. BOX 375, SO. BOUND BROOK, N.J. 08880
615 AMBOY AVENUE, PERTH AMBOY, N.J. 08861 • Tel.: (732) 802-0480 • Fax: (732) 802-0484
1678 EAST 17TH ST., BROOKLYN, N.Y. 11229 • Tel.: (718) 376-5057 • Fax: (718) 376-5670 • Toll Free: (866) 857-2464